

Tehnilise Järelevalve Inspeksioon

Tallinn 2005

Ohutus, usaldusväarsus, ressursisäästlikkus

on majanduskultuuri olulised osad, mille põhimõtted sätestatakse õigusaktides. Tehnilise ohutuse alastes seadustes/määrustes sisalduvad nõuded on suunatud ohutuse, usaldusväarsuse ja ressursisäästlikkuse tagamisele ja arendamisele – vastava kultuuri kujundamisele.

Ohutust tagavate nõuete arendamise kõrval on oluline kehtivatest nõuetest teavitamine ja nende nõuete täitmise järelevalve. Meie järelevetevusel on siin kaks peasuunda:

- **turujärelevalve** (tooteohutuse, nõuetekohaste kaupade vaba liikumise ja tooteid turule laskvaile ettevõtjaile võrdsete konkurentsitingimuste tagamine)
- **kasutuselolevate seadmete ja paigaldiste nõuetekohasuse järelevalve** (ohutuskultuuri arendamine ja ehitus-, paigaldus- ning hooldusettevõtjaile võrdsete konkurentsitingimuste tagamine).

Oleme valitsusasutus, kelle **tegevuse eesmärgiks** on oma pädevusvaldkondades arendus-, teavitus- ning järelevetevuse kaudu **ohutuse, usaldusväarsuse ja ressursisäästlikkuse arendamine ning ettevõtjaile võrdsete konkurentsitingimuste tagamine**. Inspektsiooni tegevus, mida tutvustatakse lühidalt käesolevas trükises, hõlmab paljusid tehnikavaldkondi.

Riikliku tehnikajärelevalve ajalugu

ulatub üle-eelmise sajandi lõppu, mil 1892. aastal hakati Tsaari-Venemaa koosseisu kuuluvas Eestis teostama aurukatelde tehnilist järelevalvet, mõõtmiste ja väärismetallide usaldusväärsuse teemaga on aga tegeldud sajandeid.

Tehnilise Järelevalve Inspeksiooni **eelkäijaks on 2. juunil 1920 asutatud Eesti Aurukatelde ja Muude Hädaohtlike Sisseseadiste Järelevalve Selts**, mis 1922 nimetati ümber Eesti Tehnilise Järelevalve Seltiks. 1936 moodustati seltsi asemel Majandusministeeriumile alluv Eesti Rahvuslik Jõukomitee, mille põhiülesandeks oli erinevat liiki jõumasinate tehnilise järelevalve ja energiamajandusega tegelemine.

Erinevate nimede all tegutses inspeksioon ka kogu okupatsiooniperioodi jooksul. Eesti Vabariigi taasiseseisvumisel loodi endise Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee baasil 1991 Riigi Tehnilise Järelevalve Amet, mis 1997. aastast kannab nime **Tehnilise Järelevalve Inspeksioon**.

Legaalmetroloogia

Legaalmetroloogia on metroloogia osa, mis käsitleb õigusaktide nõuetega seotud mõõtmisi, mõõtühikuid, mõõtevahendeid ja mõõtemeetoodeid. Tegeleb seega mõõtmistega, mida tehakse avaliku huvi, rahvatervise, avaliku ohutuse, avaliku korra, keskkonnakaitse, maksude ja koormistega maksustamise, tarbijakaitse ning ausa kaubanduse huvides.

Tegutseme **mõõteseaduses** ja selle alusel kehtestatud määrustes sätestatud pädevuse piires kontrollides mõõtevahendite turule laskmise, kasutusele võtmise ja kasutamise ning mõõtetulemuste tõendatud jälgitavuse nõude täitmist, mõõtevahendite vastavushindamisasutuste ja taatluslaborite tegevust, kohustuslike mõõtühikute kasutamist. Üheks järelevalve objektiks on mõõtevahendid, mida kasutatakse näiteks tolli- ja aktsiisiladudes, tanklates, kauplustes, transpordis, liiklusjärelevalves, vee, elektri ja gaasi koguste mõõtmisel jm.

Osaleme legaalmetroloogia valdkonna õigusloomes, standardimises ja eestikeelse terminoloogia korrastamises ning esindame Eestit Euroopa ja rahvusvahelistes legaalmetroloogia organisatsioonides WELMEC ja OIML.

Kinnispakid

Kontrollime ettevõtjaid, kes valmistavad või impordivad **kinnispakke** – tooteid, mida pannakse sellisesse eelmäaratletud nimikogusega pakendisse, mille täitekogust ei saa pakendit rikkumata muuta. Kinnispaki näiteks on õlipudel, suhkrupakk, kommikarp jmt. Kui pakendil on märgis \ominus , tähendab see, et pakendi täitekoguse nõuetelevastavuse tagamiseks on EL liikmesriik, kelle territooriumil pakendaja tegutseb, rakendanud asjakohaseid nõudeid ning kontrollimeetmeid. \ominus -märgisega kinnispakid on EL siseturul täitekoguse kontrollist ostjariigis vabas-
tatud. Ka nimetatud märgise puudumisel peab kinnispaki täitekogus vastama kehtestatud nõuetele.

Väärismetalltooted

Väärismetalltoodete puhul kontrollime **väärismetalltoodete seaduses** sätestatud kohustusliku märgistuse ja dokumentatsiooni olemasolu ning märgistuse tõepärasust. Viimatinimetatu hõlmab toote proovimärgise vastavust toote koostisele, toote homogeensust ja keelatud lisandite – eriti tervisele ohtliku nikli – puudumist. Vajadusel on ametiisikul õigus võtta kontrollimiseks tasuta väärismetalltoodete näidiseid, et lasta nende nõuetele vastavust kontrollida akrediteeritud proovitõendajal või ekspserdil.

Kontrolli tulemusel nõuetelevastavaks tunnistatud näidis tagastatakse või hüvitatakse selle maksumus, mittenouetekohane näidis tagastatakse müügikõlbmatuks muudetud kujul.

Ohtlikud kemikaalid

Ohtlikke kemikaale käitlev ettevõtja peab tagama, et tema tegevus on võimalikult ohutu nii oma töötajatele kui ümbruskonnale.

Ettevõtte potentsiaalne ohtlikkus sõltub käideldavatest ohtlikest kemikaalidest ja nende kogustest. Ohtlikkuse määramine on ettevõtja kohustus, mis eeldab käideldavate kemikaalide omaduste tundmist, põhjalikku riskianalüüsi ja õnnetuse vältimise süsteemi olemasolu.

Ohtlikus ja suurõnnetuse ohuga ettevõttes kontrollime käitlemise ohutust ning ohtlikkuse kategooria arvutamise, teabelehe ja ohutusarvande koostamise ning kemikaali arvestamise ja kemikaalist teavitamise nõuete täitmist.

Küttegaasiseadmed ja -paigaldised

Küttegaasi (maagaas, vedelgaas, biogaas, tehisgaas) kasutamise ohutuse tagamiseks teeme riiklikku järelevalvet **gaasipaigaldiste** kasutamise, ehitamise ning gaasitööde (hooldus, remont, paigaldus jt) teostamise üle. Gaasipaigaldise kasutuskontrolli käigus kontrollime eelkõige, kas gaasipaigaldise vastab ohutusnõuetele ning kas on läbi viidud seadusega ette nähtud tehniline kontroll ja nõutaval juhul määratud gaasipaigaldise kasutamise järelevaataja.

Samuti teostame Eestis müügilolevate **gaasiseadmete** (gaasipliidid, gaasiveesoojendid, gaasil töötavad katlad jt) nõuetekohasuse järelevalvet, mille käigus kontrollime seadme ja selle märgistuse nõuetekohasust ning eestikeelsete paigaldus-, kasutus- ja hooldusjuhendite olemasolu.

Gaasitööde teostajate ja gaasipaigaldiste ehitajate puhul kontrollime majandustegevuse registri registreeringu olemasolu ning personali pädevust ja nende tegevuse nõuetekohasust.

Liftid ja köisteed

Lift on tõsteseade inimeste või kauba teisaldamiseks eri tasapindade vahel. Lift peab vastama ohutusnõuetele ning see peab olema pädeva asutuse poolt hinnatud ja tõendatud. Lifti ohutust suurendab pidev ja õigeaegne hooldus ning selle sihipärane kasutus.

Köistee on tõsteseade, mis on ettenähtud inimeste teisaldamiseks piki liikumissuunda trosside abil. Eestis kuuluvad köisteede alla peamiselt suusatõstukid. Köistee puhul on oluline ohutusanalüüs, hindamiseks selle kasutamisel esinevaid võimalikke riske ja ohte.

Kontrollime liftide ohutust ning seadusega kehtestatud nõuete täidetust (et oleks teostatud tehniline kontroll, määratud vastutavad isikud, et toimuks regulaarne hooldus) ning tehnilise kontrolli teostaja, lifti paigaldaja, hooldaja ja vastutavate isikute nõuetele vastavust.

Masina

Masin on näiteks trell, ketassaag, muruniiduk, freespink, konveier, kraana – väiksest suureni.

Kontrollime masinate, sh. ohutusseadiste (nt. hädaseiskamisnupud, valguskardinaid jms.) nõuetekohasust: nõutava dokumentatsiooni olemasolu ja selle sisu (vastavusdeklaratsioon, eestikeelne juhend) ning masina märgistust (CE märk, eestikeelsed hoiatustekstid). Väljas kasutatavad seadmed (nt. muruniidukid, kraanad) peavad vastama kehtestatud müranormile.

Registreerimisele kuuluvate kraanade, kaubaliftide ja tõstukite juures kontrollime vastutavate isikute ja käitajate nõuetekohasust, tehnilise kontrolli olemasolu ning paigaldamise, ümberehitamise ja remondi nõuetele vastavust. Jälgime, et tehnilise kontrolli teostaja ja vastutavate isikute eksamineerija järgiks neile kehtestatud nõudeid.

Teostame turujärelevalvet potentsiaalselt plahvatusohtlikes keskkondades kasutatavate seadmete ja kaitsesüsteemide nõuetele vastavuse üle ning kontrollime nende keskkondade määramise nõuetekohasust. Nimetatud nõuded on sätestatud **masina ohutuse seaduses** ja selle alamaktides.

Surveseadmed

Surveseade on auru- ja vedelikukatel, surveanum (sh transporditav) ja -torustik, ohtliku vedeliku paikne ja veoanum ning aerosooliballoon. Surveseadmeteks loetakse ka ohutus- ja lisaseadiseid või muid seadmeid, kus on ette nähtud rõhu tekkimine.

Teeme riiklikku järelevalvet surveseadme nõuetele vastavuse üle, surveseadme paigaldamise, kasutamise, remontimise ja ümberehitamise ning ohtliku vedeliku anuma valmistamise nõuetele vastavuse üle, tunnustatud asutuse, tehnilise kontrolli teostaja ja ettevõtja suhtes sätestatud nõuete järgimise üle.

Surveseadmele kehtestatud nõuetele vastavuse märgiks on üldjuhul CE, kuid transporditavate surveseadmete puhul on vastavusmärgiks π (pii) ja aerosooliballoonide puhul on ϵ (ümberpööratud epsilon).

Ehitus

Ehitusalal on meil kolm järelevalvesuunda:

- **ehitistele (hooned ja rajatised) esitatavad ohutusnõuded**
kontrollime, et ehitisele esitatavad nõuded oleks täidetud nii ehitamise käigus kui ka kogu kasutusaja jooksul.
- **ehitusosalal tegutsevale ettevõtjale esitatavad nõuded**
kontrollime majandustegevuse registri registreeringu õigsust ja nõuetekohase vastutava spetsialisti olemasolu.
- **ehitustegevusele esitatavad nõuded**
kontrollime, et ehitusprotsessis osalejad (omanik, ehitaja, omaniku-järelevalve teostaja jne) täidaks neile pandud kohustusi.

Ehitustooted

Ehitustoode on mõeldud püsivaks paigaldamiseks ehitisse ning peab võimaldama ehitisel vastata kehtestatud nõuetele. Nõuded ehitustoote omaduste kohta sisalduvad tootestandardis või tehnilises tunnustuses.

Tootja kohustus on tagada toodete nõuetekohasus, mis eeldab toote vastavushindamist, asjakohaste dokumentide koostamist ja CE-märgiga varustamist. Teeme ehitustoodete nõuetekohasuse järelevalvet, mille käigus kontrollime dokumente ja vastavusmärgistust ning vajadusel tellime kontrollkatsetusi.

Kaevandamine

Eestis on arenenud mäetööstus, mida võimaldavad märkimisväärsed põlevkivi, kruusa, liiva, lubjakivi, savi ja turba maardlad. Tegevuse ohutust aitab tagada **kaevandamisseadus**. Kontrollime kaevandamist ja selle projekteerimist ning markseideritöid, vastutavate isikute nõuete kohasust, samuti maavarade rikastamis- ja töötlemisprotsesse.

Lisaks kontrollime geoloogiatööde ohutust, maapõues tehtavaid puurimistöid ja allmaa-kaeveõnte rajamist ning nende kasutamist otstarbel, mis ei ole seotud maavarade kaevandamisega, kuid näeb ette inimeste viibimist neis (nt. Kohtla-Nõmme Kaevandusmuuseum, Piusa koopad).

Lõhketööd

Teeme riiklikku järelevalvet **lõhkematerjaliseaduse** nõuete täitmise üle ehk turule lastud **lõhkematerjali** nõuetele vastavuse ning lõhkematerjalide valmistamise, hoidmise, kasutamise, soetamise ja võõrandamise ning lõhketööde läbiviimise üle.

Mäetööstuses kasutatakse **lõhketöid** kaevandamise ettevalmistamisel, lisaks on laialt levinud lõhketööde kasutamine ehitustegevuses (hoonete varistamine, kommunikatsioonitrasside rajamine, jne.).

Pürotehnika

Pürotehnilisi tooteid kasutatakse ilutulestike korraldamiseks, signaalvahenditena ja tehniliseks eriotstarbeks (autode turvavööde eelpingutid ja turvapadjad, jne.).

Kontrollime turule lastud pürotehniliste toodete nõuetekohasust ning pürotehniliste toodete valmistamise, hoidmise, kasutamise, soetamise ja võõrandamise ning selle eest vastutavate isikute **lõhkematerjaliseaduse** nõuetele vastavust.

Energiatõhusus

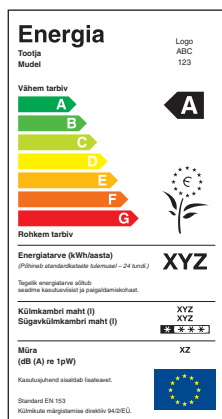
Energia ja muude ressursside tõhusama kasutamise eesmärgil on teatud liiki kodumasinatele, soojusseadmetele ja seadistele (edaspidi seadmed) kehtestatud energiatõhususe ja energiamärgistuse nõuded.

Energiatõhusus on energia ja muude ressursside tarbimise ökonoomsuse näitaja seadme sihtotstarbelise kasutamise korral.

Energiamärgistus on seadme energia ja muude ressursside tarbimist iseloomustav teave. Energiamärgistuses kasutatakse klasse A-st G-ni, kusjuures A tähendab kõige energiasäästlikumat masinat, G aga kõige vähemsäästlikku. Kuna märgistusel on ühtne standard, siis ei erine erinevate tootjate sama energiaklassiga seadmed praktiliselt üksteisest oma säästlikkuselt.

Estis peavad olema varustatud energiamärgistusega järgmised tootegrupid:

- 1) külmikud, sügavkülmikud ja nende kombinatsioonid;
- 2) pesumasinad, kuivatid ja nende kombinatsioonid;
- 3) nõudepesumasinad;
- 4) elektriahjud;
- 5) elektrilambid;
- 6) õhukonditsioneerid;
- 7) veekuumutid ja kuumaveesalvestid;
- 8) vedel- ja gaaskütusega köetavad kuumaveekatlad;
- 9) luminofoorlampide liiteseadised.

Külmiku energiamärgistuse näidis

Elektriohutus ja elektromagnetiline ühilduvus

Meie ülesanneteks valdkonnas on:

- **elektriseadmete turujärelevalve** – elektriseade peab olema ohutu ja varustatud vajaliku teabe ning märgistusega;
- **elektriseadmete ja -paigaldiste elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele vastavuse järelevalve** – elektriseade/paigaldis ei tohi tekitada häiringuid ja peab olema ise küllaldaselt häirekindel;
- **elektripaigaldiste riiklik järelevalve** – elektripaigaldise kasutamine peab olema ohutu ja seal peab ettenähtud juhtudel olema tehtud tehniline kontroll ja määratud käidukorraldaja;
- **elektritöö ettevõtjate tegevuse järelevalve** – elektritöö tegemiseks peab ettevõtja olema registreeritud, omama pädevusega töid juhtivat isikut ning järgima elekritöödel elektriohutusnõudeid;
- **tehnilise kontrolli teostajate ja isiku nõuetele hindajate ja töendajate tegevuse järelevalve** – need asutused peavad olema akrediteeritud vastavas valdkonnas, olema oma töös sõltumatud ja asjatundlikud ning omama vajalikke teadmisi ja vahendeid;
- **elektrionnetuste põhjuste väljaselgitamine ja ennetavate meetmete kavandamine** – elektripaigaldiste omanikel ja elektritööde ettevõtjatel on kohustus teavitada inspeksiooni toimunud elektrionnetustest.

Tehnilise Järelevalve Inspeksioon

Aru 10/Auna 6, 10317 Tallinn

Tel 6 949 412, faks 6 949 410

e-post: tji@tji.ee

<http://www.tji.ee>

Valdkonnaekspertidega ühenduse saamiseks valige
69494XX (XX on number tabelist).

Legaalmetroloogia, kinnispakid	31, 32
Väärismetalltooted	59
Ohtlike kemikaalide käitlemine	52, 53
Küttegaasiseadmed ja -paigaldised	54, 49
Liftid ja köisteed	57
Masinad	51, 58
Ehitised ja ehitamine	42, 47
Ehitustooted	41
Surveseadmed	56, 55
Kaevandamine	45, 44
Lõhketööd ja pürotehnika (sh ilutulestikud)	48, 43
Seadmete energiatõhusus	23
Elektriseadmed (tooted)	24
Elektripaigaldised	22, 21
Elektromagnetiline ühilduvus	27